

JAARVERSLAG 2014

INHOUDSOPGAVE

1.	Leden	3
2.	Bestuur	3
3.	Bureau	3
4.	Algemene Ledenvergaderingen	3
5.	Ledenbijeenkomst	4
6.	ECCO	5
7.	CEN en NEN	5
8.	Au Courant	6
9.	Activiteiten Commissies	7
10.	Acitiviteiten Werkgroepen	7

JAARVERSLAG 2014

Dit jaarverslag beslaat de periode 1-1-2014 tot en met 31-12-2014.

1. Leden

RN had op 31 december 2014 602 leden, waarvan 33 studentleden.

2. Bestuur

Vanaf 1 januari – 1 juli 2014 bestond het bestuur uit Margrit Reuss (voorzitter), Jaap van der Burg (vicevoorzitter), Marc Bongaarts (penningmeester), Karolien Withofs en Nora van der Veer. Het dagelijks bestuur werd gevormd door Margrit Reuss en Aline Knip.

Vanaf 2 juli - 31 december 2014 bestaat het bestuur uit Jaap van der Burg (voorzitter), Merel Lantman (vicevoorzitter), Judith Geerts (secretaris), Nienke Woltman (secretaris), Annemieke Heuft (Penningmeester), Femke van der Knaap (Penningmeester) en Vincent van Drie (Educatie).

Het bestuur vergaderde in 2014 op 22 januari, 10 maart, 16 april, 5 juni, 16 juli, 2 september, 26 september, 29 oktober en 10 december.

3. Bureau

Het bureau bestond uit Charlotte Hilkemeijer (bureau medewerker) en Aline Knip (directeur van het bureau/secretaris). De medewerkers zijn in dienst geweest tot 1 september 2014. Hierna is de vereniging zonder Bureau verder gegaan. Wel bleef er een postbus in Amsterdam in gebruik.

4. Algemene Ledenvergaderingen (ALV)

ALV - 12 juni 2014, Universiteit van Amsterdam

De ALV stond in het teken van de toekomst van RN. Belangrijke vraag daarbij was of de vereniging überhaupt nog wel een toekomst had. Naar aanleiding van herhaalde oproepen voor nieuwe bestuursleden en het stoppen van de toelatingsprocedure tot restauratorlid leek het draagvlak onder de vereniging verdwenen. Door het wegvallen van het met de toelatingsprocedure gepaard gaande werk en onduidelijkheid over het voortbestaan van RN zijn ook de twee Bureau medewerkers ontslagen omdat er voor hun geen werkgarantie meer bestond.

Gedurende de vergadering is het jaarverslag van 2013 vastgesteld en is aan het bestuur décharge verleend voor het boekjaar 2013.

De aanpassingen in de Statuten en het Huishoudelijk Reglement (HR) werden gepresenteerd. Ze sloten niet meer op elkaar aan, er was ruimte voor verschillende interpretaties en tegenstrijdige besluiten. Naar aanleiding van de koerswijzigingen die voortkwamen uit de ACM-klacht en de daaruit volgende stopzetting van de toelatingsprocedure, sloot het Reglement ook niet meer aan bij de actuele situatie binnen de vereniging. Een online ledenpeiling was voorafgaand aan de vergadering rondgestuurd. Aan de hand hiervan had het bestuur een voorstel voor vernieuwing gemaakt. Met dank aan Esther Meijer (restaurator en jurist).

In het voorstel is ruimte gemaakt voor een eenvoudiger en flexibeler indeling van de verenigingsstructuur. Verder zijn de kwaliteitseisen voor toelating eruit gehaald en bestaat er dus maar één soort lidmaatschap.

Daarnaast zijn er minder bestuursleden omdat zonder toelating een groot deel van de bestuurstaken is weggevallen. Het bestuur richt zich nu vooral op de organisatie van activiteiten door en voor de leden. Leden kunnen werkgroepen en andere samenwerkingsverbanden in het leven roepen.

De secties en commissies worden werkgroepen. Door een eenvoudiger organisatiestructuur zijn ze onder die noemer niet meer verplicht een voorzitter en budgethouder te hebben. Een werkgroep hoeft ook geen jaarbegroting op te maken. Er wordt per project of activiteit een begroting gemaakt die al dan niet door het algemeen bestuur gehonoreerd wordt. Elke vorm van organisatie is mogelijk: thematisch, op jaarbasis of voor één project. De werkgroepen zijn breder toegankelijk en worden of blijven hierdoor interdisciplinair.

De voorgestelde wijzigingen van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement werden aangenomen.

Omdat er geen nieuwe bestuursleden zijn opgestaan werd een nieuwe oproep gedaan. Indien hier geen gehoor aan zou worden gegeven, zou de vereniging worden opgeheven.

ALV - 2 juli 2014, RCE gebouw, Amersfoort

Deze ALV stond alleen in het teken van het benoemen van het nieuwe bestuur.

ALV - 4 november 2014, Universiteit van Amsterdam

De notulen van de ALV op 2 juli werden geaccordeerd. Gedurende de vergadering is een discussie ontstaan over de Ethische Code en hoe we deze gaan aanpassen om hier ook bij de nieuwe structuur van de vereniging aan te kunnen voldoen.

Het wegvallen van de kosten voor het Bureau en de toelatingsregeling betekent dat we de contributie per lid kunnen verlagen. Hiertoe is een eerste voorzet gegeven. Een stemming over de hoogte van de contributie zal bij een volgende ALV plaatsvinden.

Verder is het RN Educatiefonds geïntroduceerd. Een van de doelstellingen van RN is kennisoverdracht bevorderen, leden worden geacht de actuele ontwikkelingen op het vakgebied te volgen. Om dit te ondersteunen heeft het bestuur het initiatief van het BPF educatiefonds overgenomen en een RN Educatiefonds opgericht. Dit voorziet in een financiële bijdrage, waarbij een tegenprestatie van de aanvrager wordt verlangd, in de vorm van een lezing, publicatie in Au Courant, een workshop, of demonstratie.

De voortgang van het opzetten van een Nieuw Restauratoren Register werd besproken en de realisering zal in samenwerking gaan met de Art Restorers Association en het Restauratoren Register, via het zogenoemde Tripartite overleg.

RN zal in 2015 tien jaar bestaan. Aan de leden wordt gevraagd hoe dit jubileum gevierd zal worden. Verscheidene ideeën worden geoperd.

Als laatste volgt een toelichting op de website. De ontwikkelaar van de website is Insyde. Deze heeft aangegeven dat de website verouderd is, en aan vervanging toe is. Omdat dit vanwege de integratie van het administratie- en factureringssysteem een grote uitgavenpost zal worden, werd aan de leden gevraagd mee te denken over alternatieve websiteontwikkelaars en hoe deze taak verder aan te pakken.

5. Ledenbijeenkomst op 24 februari 2014: Toekomst van RN Paviljoen, Museum Volkenkunde, Leiden.

De leden werden uitgenodigd om over de toekomst en koers van RN te discussiëren. Voorafgaand werd om input van leden gevraagd in vorm van het invullen van een vragenlijst en het insturen van reacties of toekomstvisies. De uitkomst van de avond was het volgende:

- Ethische Code vormt de basis van de vereniging en deze moet door de leden ondertekend RN is een brede vereniging die zich focust op restauratoren, maar open staat voor alle beroepsbeoefenaren in het fysieke behoud en beheer van cultureel erfgoed.
- Kennisoverdracht en uitwisseling staan centraal, dit is waar RN nu al heel goed in is. Iedereen ziet dit als de belangrijkste taak van RN.
- RN zal in de toekomst investeren in een samenwerking met het Restauratoren Register en ARA om een nieuw onafhankelijk register op te stellen. Het bestuur van RN had hiervoor ook al in de afgelopen periode het verzoek ontvangen van het bestuur van RR.

6. European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations (ECCO)

Sinds RN haar nieuwe statuten heeft wordt niet meer voldaan aan de criteria voor volwaardig lidmaatschap van ECCO. In de 'committee-meeting' in december is officieel de conclusie getrokken dat RN geen lid meer is van ECCO. Geassocieerd lidmaatschap zal door RN moeten worden aangevraagd.

Tot het moment dat officieel de conclusie werd getrokken heeft RN actief meegewerkt binnen ECCO. De meest tastbare recente producten van ECCO zijn de 'leaflets' over 'competences for access to the profession' en het Strategic Plan.

Beide zijn te downloaden van de ECCO website, <http://www.ecco-eu.org>.

Om in de toekomst te worden toegelaten als 'associated member' zal RN officieel de doelstelling van ECCO moeten onderschrijven. Aangezien dit niet meer als zodanig in de statuten staat zal dit moeten gebeuren door officieel in een genotuleerde ledenvergadering dit streven uit te spreken. Financiële consequentie hiervan zal zijn € 100,- 'flat fee' plus € 2,- per lid van RN. Volgens de huidige statuten van ECCO kan een geassocieerd lid niet actief deelnemen in de vereniging.

7. Comité Européen de Normalisation (CEN) en Nederlandse Norm (NEN)

In Europa wordt op vele gebieden gewerkt aan standaardisering. Op het gebied van 'cultureel erfgoed' zijn de werkzaamheden ondergebracht bij de CEN Technical Committee 346 'cultural heritage'. De werkzaamheden in TC346 zijn onderverdeeld in Work Groups. Binnen de werkgroepen kan het werk verder worden verdeeld in Task Forces. In de normale gang van zaken worden internationale initiatieven nationaal gevolgd in zogenaamde 'mirror committees'. Binnen Nederland worden deze 'mirror committees' georganiseerd door de NEN. Commentaren op en bijdragen tot voorgestelde standaarden worden alleen meegenomen mits die door de NEN worden aangeleverd. Binnen de NEN zijn deze onderverdelingen nooit gevolgd. De discussies werden in praktijk altijd binnen hetzelfde gremium gevoerd. De afgelopen jaren is de Nederlandse commissie redelijk slapend geweest. Door reorganisaties binnen de NEN en een effectief geringe ondersteuning vanuit het 'veld' is de commissie in 2014 niet bij elkaar gekomen.

De verschillende initiatieven op Europees niveau zijn echter wel doorgedaan. Via ECCO was RN bij een aantal van deze initiatieven betrokken. Concept standaarden waar we aan hebben meegewerkt zijn:

- Integrated pest management (IPM) for protection of cultural heritage.
- Risk assessment methodology for movable cultural heritage.
- New sites and buildings intended for the storage and use of collections.
- Conservation process - Decision making, planning and implementation.

Onderstaand zijn een aantal van de standaarden van de CEN TC 346 weergegeven;

- Transport methods
- Glossary of technical terms concerning mortars for masonry, renders and plasters used in cultural heritage
- Guidelines for improving energy performance of historically, architecturally or culturally valuable buildings
- Guide to the measurements of moisture content in materials constituting movable and immovable cultural heritage
- Guidelines for management of waterlogged wood on terrestrial sites of archaeological significance
- Cleaning of porous inorganic materials - Laser cleaning techniques for cultural heritage
- Glossary of damage
- Characterization of mortars found in cultural heritage
- Indoor climate – Part 2: Ventilation
- Historic Timber Structures - Guidelines for the On Site Assessment
- Emergency and Contingency Plan
- Cleaning of porous inorganic materials-Methodology for evaluation (in laboratory and in situ) of methods and materials used to clean porous inorganic materials
- Conservation of Cultural Heritage-Artificial ageing for evaluation of treatments applied on porous inorganic materials: exposure to solar light, salt crystallization, freeze-thaw cycles, wet and dry conditions
- Surface protection for porous inorganic materials-Technical and chemical data sheets of water repellent product
- Methodology for the evaluation of cleaning methods . Procedure for analytical examination of the cultural heritage objects.
- Conservation of cultural heritage – Main general terms and definitions
- The Commissioning of Conservation work
- Protection of Collections on Display: Guidelines to ensure the safety of moveable cultural heritage while on exhibition.

8. Au Courant

Op 14 november werd de aanzet gegeven voor een nieuwe periode AuCourant. Cristina Duran had een prachtig verenigingsblad ontwikkeld en veel werk verricht. We zijn haar als bestuur daar enorm dankbaar voor. Ewout Koek is haar opvolger en we wensen hem veel input toe vanuit de leden. Want zonder die betrokkenheid is het voortbestaan natuurlijk niet mogelijk. De redactie is bij elkaar geweest om de voortgang te bespreken. Naast de reeds aanwezige disciplines (schilderijen, boek/ papier, organisch, metaal, textiel, HB, meubels, en glas/ keramiek/ steen) zal worden gezocht naar het aanvullen van de redactie met extra disciplines. Je kunt je dus opgeven! Hierbij wordt in eerste instantie gedacht aan Moderne Erfgoed, Beheer en Behoud, Fotografie en Time Based Media. Verder zal er gekeken worden naar een vaste rubriek in de Au Courant waarin de variatie aan disciplines binnen de restauratie kunnen worden belicht.

Ewout Koek heeft enkele aanpassingen doorgevoerd in verband met illustraties een vernieuwde vormgeving. De redactie correspondeert via de mail en zal daarnaast eens per jaar in vergadering bijeenkomen. (Bijdrage van Vincent van Drie)

9. Activiteiten commissies

Sommige commissies zijn zeer actief geweest in dit verenigingsjaar, anderen minder. De commissies stellen zelf een tekst op voor dit jaarverslag op waarvan een verkorte versie hier is opgenomen.

Commissie Educatie

Dit jaar heeft de Commissie Educatie niets georganiseerd.

Commissie Klachten

Er zijn geen klachten in behandeling genomen het afgelopen jaar.

Commissie PR en Communicatie

Machteld van der Feltz en Nancy Knaap hielden de agenda bij op de website. Voor de rest zijn er geen activiteiten georganiseerd.

Commissie Standaarden en Ethiek

De Commissie is overgegaan in de Werkgroep Ethische Code.

10. Activiteiten Werkgroepen

Vanwege de gewijzigde Statuten en Huishoudelijk Reglement is de nieuwe verenigingsstructuur in dit Jaarverslag doorgevoerd. De secties zijn daardoor overgegaan in werkgroepen. Coördinatoren van de werkgroepen hebben zelf een tekst opgesteld waarvan verkorte versies in het jaarverslag zijn opgenomen.

Werkgroep Boek, Papier en Fotografische materialen

De werkgroep BPF is binnen RN de grootste sectie/werkgroep.

Bij het nu drie jaar bestaande educatiefonds hebben er in 2014 drie personen aanspraak op gemaakt. Zij hebben cursussen gevolgd met daarbij een verslag en/of een praktijk dag gegeven om hun opgedane kennis te verspreiden.

Het grootste evenement was natuurlijk het symposium TR14. Een internationaal tweedaags symposium over het behoud van technische tekeningen en reproducties. Dit was een goed bezocht symposium met buitenlandse goeroes op het gebied van conserveren en restaureren van dit soort verzamelingen. De aanhoorders kwamen ook uit alle uithoeken van de globe.

2014 is een jaar geweest dat voor veel opschudding heeft gezorgd.

Het bijna uiteenvallen van RN. Een doorstart op de valreep. Nieuwe statuten waarin staat dat BPF 4 jaar heeft hun pot met geld op te maken.

In 2014 hebben de vak-werkgroepen niets georganiseerd. (bijdrage van Paul de Greeuw)

Werkgroep Behoud en Beheer

De werkgroep heeft het afgelopen jaar geen activiteiten georganiseerd. Wel zijn de coördinatoren op zoek naar enthousiaste leden die mee willen denken en helpen met het organiseren van activiteiten.

Werkgroep Etnografica

Op 15 februari 2014 bracht de sectie etnografica een bezoek aan Museum Aan de Stroom (MAS) in Antwerpen. Het door Neutelings Riedijk Architecten (uit Rotterdam) ontworpen museum opende in 2011 en bevat collecties van het Nationaal Scheepvaart museum, het Etnografisch museum, het Volkenkunde museum en de collectie van het Vleeshuis. In totaal beheert het museum 470.000 voorwerpen waaronder ongeveer 35.000 etnografische voorwerpen. Els de Palmaer, conservator Afrika en coördinator collectiewerving van het museum gaf een rondleiding. Aan de hand van diverse objecten uit de collectie illustreerde ze veranderingen in de wijze waarop het werk verzameld en tentoongesteld wordt. Een belangrijk onderdeel van het museum is het zogenaamde kijkdepot waar bezoekers een deel van de niet tentoongestelde objecten kunnen zien. De objecten staan in kasten achter gaas of achter glas.

Vervolgens werd het nabijgelegen Hessenhuis bezocht, van oorsprong een 16^e eeuwse pakhuys dat omgebouwd is tot een prachtig depot en een vakbibliotheek. Marina Christiaens (collectiebeleid) gaf een rondleiding in het depot en vertelde over het project om de oude inventarisnummers van de verschillende collecties langzaam te vervangen door nieuwe MAS-inventarisnummers met barcodes. Ook wordt er hard gewerkt aan het online zetten van objecten (zie website <http://search.mas.be>).

De rest van de dag werd doorgebracht in Gent waar curator Pauline van der Zee een rondleiding gaf door de *etnografische verzamelingen van de universiteit Gent* (EVUG). De oudste objecten zijn bijna even oud als de universiteit zelf en stammen uit 1825. De verzameling ontstond uit twee oude universitaire collecties met aanvulling van voorwerpen die werden verzameld tijdens de *Ivoorkust-expeditie* (1938-39). Professor Frans Olbrechts organiseerde de verzameling als een 'museologisch laboratorium' voor zijn studenten. In 2011 werd de collectie uitgebreid met een langdurige bruikleen van ca 3000 voorwerpen afkomstig uit het voormalig *Volkenkundig Museum Nijmegen* van de Radboud universiteit (een ander deel ging naar Museum Bronbeek in Arnhem). De collectie is ondergebracht in 'het Pand' een voormalig dominicanenklooster. Deze locatie is niet geschikt om de voorwerpen in een permanente expositie te tonen zodat het een gesloten verzameling is momenteel. (Bijdrage van Nancy Knaap)

Uitleg door Els de Palmaer (MAS, Antwerpen)

Uitleg door Pauline van der Zee (Het Pand, Gent)

Werkgroep Historische Binnenruimten

In het jaar 2014 heeft de sectie Historische Binnenruimten van Restauratoren Nederland een werkbezoek georganiseerd naar Kasteel Heeswijk-Dinther. Dit werkbezoek werd gecombineerd met de jaarvergadering van de sectie en vond plaats op 17 april. Er waren 17 deelnemers.

We werden rondgeleid door diverse zalen waar recent restauratiewerkzaamheden waren verricht. De volgende sprekers lichten de restauraties ter plekke toe:

- Lilo Duinkerken: de velours wandbespanningen
- Herre de Vries van de firma Nijhoff Asser: over het goudleer
- Dirk Olaf van Geenen: over de eikenhouten lambriseringen
- Nico Lingbeek: over het iris  behang

(Bijdrage van Angelique Friedrichs)

Nico Lingbeek vertelt over het iris behang.

Werkgroep Ethische Code

Na een oproep aan alle leden om mee te denken over het ontwikkelen van de nieuwe Ethische Code van RN hebben de volgende personen hun bijdrage geleverd: Bernice Crijns, Nico Boeijink, Bert van Bommel, Natasha Herman, Roos Keppler, Fred Kuijten en Marieke Kraan.

Op 8 december 2014 werd een vergadering gehouden in de Openbare Bibliotheek in Amsterdam. Hier werd een begin gemaakt met het opstellen van de nieuwe Ethische Code, met name werd gesproken over de vorm die de code zal krijgen. De ethische code (EC) is voor alle leden dus intern en voor de profilering van RN naar buiten toe dus ook extern. De doelstellingen van RN (kennisoverdracht) moeten naar buiten worden gebracht. De EC en de daarin genoemde vereisten maken de doelstellingen van RN als platform voor kennisoverdracht zichtbaar. In de nieuwe Ethische Code zal het Cultureel Erfgoed centraal worden gesteld en niet de restaurator. Het zal gaan om de fysieke integriteit van het voorwerp. In 2015 zal verder worden gewerkt aan de nieuwe Ethische Code.

Werkgroep Studenten en Young Professionals

Deze werkgroep is opgeheven.

Werkgroep lezing René de la Rie en Robert Gamblin

Op 3 november 2014 is in samenwerking met Van Beek Art Supplies een lezingavond georganiseerd (met dank aan Willianne van der Sar). De sprekers René de la Rie en Robert Gamblin werden uitgenodigd. Robert Gamblin heeft speciaal voor restauratoren een retoucheerverf *Gamblin Conservation Colors* ontwikkeld op basis van de synthetische hars Laropal A81. Hierover heeft hij uitgebreid verteld. René de la Rie heeft gedurende zijn lezing uitleg gegeven over de chemische achtergrond van de *Gamblin Conservation Colors* en in het algemeen over synthetische- en natuurlijke harsen.

De lezing was volgeboekt (40 personen) en kon daardoor een groot succes genoemd worden.

impressie van de lezing

Overzicht RN per 31 december 2014

Leden totaal		603
Studentleden		33
Hoofdbestuur	Jaap van der Burg	voorzitter
	Merel Lantman	vicevoorzitter
	Annemieke Heuft	penningmeester
	Femke van der Knaap	penningmeester
	Judith Geerts	secretaris
	Nienke Woltman	secretaris
	Vincent van Drie	
Bureau (opgeheven)	Tot 1 september: Aline Knip	
	Tot 1 september: Charlotte Hilkemeijer	
Commissie Onderzoek Klachten	Francien van Daalen	
	René Lugtigheid	
	Roeland Moorer	
	Liesbeth Abraham	
Commissie PR en Communicatie	Machteld van der Feltz	
	Nancy Knaap	
	Femke Coevert	
	Henriëtte Verdonk	
	Jaap van der Burg	
Commissie Beroep Klachten	Esther Meijer	
	Floor Meijboom	
	Godelieve van Wees	
Commissie Educatie	Sanna Snellaars	
	Eneida Parreira	
	Gwen Tauber	
	Hilde Schalkx	
	Maike Heemskerk	
Redactie Au Courant	Ewout Koek	
	Vincent van Drie	
	Emmy de Groot	
	Nancy Knaap	
	Eveline Los	
	Marjan de Visser	
	Christa Wilke	
	Willemien Jansen	
	Christina Duran (tot 1 okt.)	

Werkgroepen	Coördinatoren	
BPF	Alexandra Nederlof	
	Roos Kliphuis	
Ethische Code	Natasha Herman	
	Bernice Crijns	
Historische Binnenruimten	Judith Bohan	
	Angelique Friedrichs	
	Bernice Crijns	adviseur
Etnografica	Nancy Knaap	
	Wibout Loonen	
	Bella Zurcher	
Behoud en Beheer	Josien Verdegaal	
	Marco Steketee	
Gamblin & De la Rie (tijdelijke werkgroep)	Willianne van der Sar	
NEN	Jaap van der Burg	
CEN	Jaap van der Burg	
ECCO	Jaap van der Burg	